

Xây dựng tiết học ngữ văn hạnh phúc ở trường trung học cơ sở

Chu Ngọc Thanh*

*Trường Trung học cơ sở

Received: 2/11/2023; Accepted: 12/11/2023; Published: 15/12/2023

Abstract: The Happy School model is inspired by the Happy School model of UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization), piloted in April 2018 in a number of schools in the City. Hue and is currently being replicated across the country. In 2019, the Ministry of Education and Training officially launched the nationwide implementation of the "Plan to improve teachers' pedagogical and ethical behavior capacity for a happy school". The message given by the Ministry of Education and Training is that administrators and teachers should change towards a healthy, civilized, friendly pedagogical environment, with the core values: "Love, safe and respectful". Accordingly, from the 2019-2020 school year, "happy school" has become a familiar and important keyword in the Education industry. Along with equipping students with knowledge and skills, creating a happy school is also highly emphasized by the Education sector. At the end of September 2022, the Workshop "Change For a Happy School" with the theme "Choose Love - Choose Happiness" was held in Da Nang attracting 400 principals from 50 provinces and cities nationwide.

Keywords: Building, happy classrooms

1. Đặt vấn đề

Thời cổ đại, Aristotle cho rằng "Hạnh phúc là sự yên bình và hài lòng với cuộc sống, nó không phụ thuộc vào điều kiện ngoại vi mà đến từ bên trong tâm hồn." Về sau, Albert Einstein cho rằng: "Hạnh phúc không phải là mục tiêu đích thực mà là cách chúng ta sống hàng ngày." Ben Sweetland lại cho rằng "Hạnh phúc không phải là điểm đến, mà là hành trình." Với quan niệm hạnh phúc như một lối sống, Bob Marley cho rằng: "Hạnh phúc không phải là điều mà bạn đạt được khi bạn có những điều bạn mong muốn, mà là làm những điều bạn yêu thích." Unknown lại cho rằng hạnh phúc như một sự chấp nhận: "Hạnh phúc là khi bạn dừng lại để đánh giá những gì bạn có, thay vì luôn luôn mong đợi những gì bạn chưa có." Zig Ziglar lại cho rằng hạnh phúc như một sự chia sẻ: "Hạnh phúc lớn nhất là khi bạn mang lại hạnh phúc cho người khác." Những định nghĩa trên đều mang đến cái nhìn đa chiều về khái niệm hạnh phúc, từ góc độ triết học, tâm lý, đến góc độ cá nhân và xã hội. Từ những quan niệm đó, ta có thể khái quát hạnh phúc như một trạng thái tâm lý và tâm hồn tích cực, không chỉ là một mục tiêu đích thực mà còn là một quá trình, một cách sống. Hạnh phúc không chỉ xuất phát từ việc đạt được những mục tiêu hay sở thích cá nhân mà còn liên quan mật thiết đến cách chúng ta nhìn nhận và trải nghiệm cuộc sống hàng ngày. Giáo

dục hạnh phúc, trong ngữ cảnh giáo dục hiện nay, là quá trình tập trung vào việc phát triển không chỉ kiến thức mà còn kỹ năng sống và giáo dục tâm hồn. Đây là một phương pháp giáo dục toàn diện, nhấn mạnh vào việc giúp học sinh phát triển sự tự tin, lòng biết ơn, khả năng tương tác xã hội, và khả năng quản lý cảm xúc. Để xây dựng nền giáo dục hạnh phúc sẽ cần phải xây dựng những môn học hạnh phúc. Môn ngữ văn, với đặc thù của mình, sẽ là môn học sẽ là môn học có điều kiện tốt nhất để việc xây dựng và lan toả hạnh phúc. Trong bối cảnh ngày nay, giáo dục không chỉ là việc truyền đạt kiến thức mà còn là quá trình hình thành nhân cách, tâm hồn học sinh. Tiết học Ngữ văn, với vai trò quan trọng trong quá trình giáo dục, cần được xây dựng với mục tiêu chính là tạo ra không gian học tập hạnh phúc, khuyến khích sự sáng tạo và động lực học tập.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tầm quan trọng của việc xây dựng tiết học Ngữ văn hạnh phúc

Hạnh phúc không chỉ là một trạng thái tâm lý cá nhân mà còn là yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến sự phát triển toàn diện của học sinh. Việc xây dựng tiết học Ngữ văn hạnh phúc không chỉ giúp nâng cao hiệu suất học tập mà còn góp phần định hình tính cách và giáo dục phẩm chất cho học sinh.

Môn Ngữ văn, với vai trò quan trọng trong hệ

thống giáo dục, đóng góp không nhỏ vào sứ mệnh giáo dục hạnh phúc. Môn học này không chỉ là nơi truyền đạt kiến thức về ngôn ngữ, văn hóa, và nghệ thuật mà còn là nền tảng giáo dục tâm hồn, hình thành nhân cách, và tạo ra môi trường giáo dục tích cực. Môn học này có rất nhiều khả năng mà không một môn học nào có được, cụ thể là:

* Truyền đạt giá trị tâm hồn:

Môn Ngữ văn không chỉ là nơi học sinh tiếp cận với văn bản, mà còn là không gian trải nghiệm tinh thần. Những tác phẩm văn học, những câu chuyện sâu sắc giúp học sinh hiểu rõ hơn về giá trị tình cảm, lòng nhân ái, và sự trân trọng cuộc sống.

* Hình thành tư duy sáng tạo:

Môn học Ngữ văn khuyến khích sự sáng tạo trong tư duy và diễn đạt. Việc phân tích văn bản, sáng tác văn xuôi, hay thậm chí là việc diễn đạt cảm xúc qua thơ tạo nên không gian cho học sinh phát triển sự sáng tạo của họ.

* Nâng cao kỹ năng giao tiếp:

Giáo dục hạnh phúc không chỉ là việc nâng cao kiến thức mà còn là việc xây dựng kỹ năng giao tiếp. Môn Ngữ văn giúp học sinh phát triển khả năng truyền đạt ý tưởng, biểu đạt cảm xúc, và tương tác xã hội thông qua ngôn ngữ.

* Tạo ra môi trường học tập tích cực:

Qua việc thảo luận về các tác phẩm văn học, giáo viên Ngữ văn có thể tạo ra không khí lớp học tích cực, khuyến khích sự chia sẻ và ý kiến đa dạng. Môi trường học tập tích cực là chìa khóa mở ra cánh cửa cho trải nghiệm hạnh phúc trong quá trình học tập.

* Tương tác với Văn hóa và Xã hội:

Môn Ngữ văn là cầu nối giữa học sinh và văn hóa, xã hội. Qua văn bản, học sinh được hiểu rõ về lịch sử, truyền thống, và đồng thời đặt mình vào vị trí của người khác, tăng cường sự hiểu biết và tôn trọng đối với đa dạng văn hóa.

Như vậy, môn Ngữ văn không chỉ là nguồn kiến thức mà còn là nguồn động viên, tạo nên trải nghiệm giáo dục hạnh phúc, hỗ trợ sự phát triển toàn diện của học sinh.

2.2 Quy trình xây dựng tiết học Ngữ văn hạnh phúc

2.2.1 Hiểu định nghĩa hạnh phúc trong bối cảnh giáo dục

Trước hết, chúng ta cần hiểu rõ về định nghĩa của hạnh phúc trong ngữ cảnh giáo dục. Đây không chỉ là trạng thái tâm lý tích cực mà còn bao gồm sự hài lòng với quá trình học tập và sự phát triển toàn diện của học sinh. Định nghĩa này sẽ đóng vai trò quan

trọng trong việc xây dựng cơ sở cho mô hình tiết học.

2.2.2 Phân tích yếu tố ảnh hưởng đến hạnh phúc trong tiết học Ngữ văn

Chúng ta tiến hành phân tích các yếu tố có ảnh hưởng đến sự hạnh phúc của học sinh trong bài học Ngữ văn. Điều này bao gồm việc xác định những yếu tố tích cực như phương pháp giảng dạy sáng tạo, nội dung gần gũi với đời sống học sinh, và môi trường học tập hỗ trợ tích cực.

2.2.3 Thiết kế nội dung và hoạt động giảng dạy

Dựa trên những yếu tố đã phân tích, chúng ta tiến hành thiết kế nội dung và hoạt động giảng dạy. Nội dung được chọn lựa sao cho phản ánh đa dạng và phong phú, từ văn bản kinh điển đến tác phẩm hiện đại. Hoạt động giảng dạy được xây dựng để khuyến khích sự tương tác, sáng tạo, và ý thức về giá trị đẹp nghệ thuật.

2.2.4 Đối thoại và thảo luận hướng tới mục tiêu hạnh phúc

Trong quá trình giảng dạy, chúng ta tạo cơ hội cho đối thoại và thảo luận giữa giáo viên và học sinh. Mục tiêu là tạo ra không gian cho sự chia sẻ ý kiến, khám phá ý tưởng, và kích thích tư duy sáng tạo, đề xuất một cách tiếp cận mới đối với học văn.

2.2.5 Tích hợp phản hồi từ học sinh và điều chỉnh

Cuối cùng, chúng ta tích hợp phản hồi từ học sinh để điều chỉnh và hoàn thiện mô hình. Qua đánh giá liên tục, chúng ta nhận biết những điểm mạnh và điểm yếu của mô hình, từ đó điều chỉnh để đảm bảo rằng nó phản ánh một cách chính xác và sâu sắc nhất ý nghĩa về hạnh phúc trong môi trường học tập Ngữ văn.

Qua quá trình này, chúng ta hy vọng xây dựng được một mô hình tiết học Ngữ văn hạnh phúc không chỉ thúc đẩy hiệu suất học tập mà còn tạo nên một trải nghiệm giáo dục độc đáo và ý nghĩa cho học sinh

2.3. Thiết kế tiết học Ngữ văn hạnh phúc

Tim hiểu Văn bản «Trong lời mẹ hát» của Trương Nam Hương (Sách giáo khoa Ngữ văn 8, tập 1, bộ sách Chân trời sáng tạo”

Bước 1: Giới Thiệu Bài Học (10 phút)

Mục Tiêu: Tạo không khí hạnh phúc và sẵn lòng tiếp thu kiến thức.

Hoạt Động:

Mở đầu bằng một câu chuyện nhỏ về hạnh phúc hoặc chia sẻ điều tích cực trong cuộc sống hàng ngày.

Giới thiệu mục tiêu bài học: “Chúng ta sẽ khám phá văn bản ‘Trong lời mẹ hát’ để hiểu rõ hơn về ý nghĩa của tình cảm gia đình và hạnh phúc.”

Bước 2: Đọc và Hiểu Văn Bản (20 phút)

Mục Tiêu: Hiểu sâu về nội dung và cảm nhận của học sinh đối với bài thơ.

Hoạt Động:

Hướng dẫn học sinh đọc bài thơ một cách chậm rãi và tận hưởng từng đoạn.

Tổ chức thảo luận nhóm về ý nghĩa của các đoạn thơ và cảm nhận cá nhân về bài thơ.

Bước 3: Hoạt Động Nghệ Thuật (30 phút)

Mục Tiêu: Học sinh sáng tạo và thể hiện cảm xúc thông qua nghệ thuật.

Hoạt Động:

Hướng dẫn học sinh chọn một đoạn thơ hoặc ý tưởng từ bài “Trong lời mẹ hát” để thể hiện qua nghệ thuật như vẽ, viết thơ, hoặc làm mô hình.

Tổ chức triển lãm nghệ thuật trong lớp về hạnh phúc mà HS cảm nhận được từ văn bản “Trong lời mẹ hát” để chia sẻ sự sáng tạo.

Bước 4: Thảo Luận và Chia Sẻ (15 phút)

Mục Tiêu: Tạo cơ hội cho học sinh chia sẻ và thảo luận về trải nghiệm của họ.

Hoạt Động:

Tổ chức thảo luận lớn hoặc nhóm về cảm nhận cá nhân về bài thơ và trải nghiệm nghệ thuật.

Mời học sinh chia sẻ ý kiến, cảm xúc và những điều họ học được từ bài học.

Bước 5: Kết Luận và Tổng Kết (10 phút)

Mục Tiêu: Tạo điểm nhấn cuối cùng và kết luận bài học một cách tích cực.

Hoạt Động:

Tổng kết những điểm chính và nhấn mạnh những khía cạnh tích cực của bài học.

Mời học sinh chia sẻ một điều họ cảm thấy hạnh phúc sau buổi học.

Mời HS hát bài hát được phổ nhạc từ bài thơ “Trong lời mẹ hát”.

Bước 6: Giao Việc Tìm Hiểu Thêm (5 phút)

Mục Tiêu: Khuyến khích học sinh tìm hiểu thêm về chủ đề hạnh phúc.

Hoạt Động:

Giao việc nghiên cứu về các tác giả khác và tác phẩm văn học liên quan đến chủ đề gia đình và hạnh phúc.

Giao việc ngoại khóa hoặc nghiên cứu thêm để học sinh có cơ hội tự tìm hiểu và phát triển sâu hơn về chủ đề hạnh phúc.

Khuyến khích học sinh chia sẻ kiến thức mới trong buổi học tiếp theo.

Cần nhớ rằng, mục tiêu chính của tiết dạy Ngữ

văn hạnh phúc là kích thích tư duy sáng tạo, khuyến khích tương tác xã hội tích cực và tạo ra một trải nghiệm học tập tích cực và ý nghĩa cho học sinh.

3. Kết Luận

Từ quá trình nghiên cứu và thực hiện mô hình tiết học Ngữ văn hạnh phúc, chúng ta nhận thấy những kết quả đáng chú ý. Đầu tiên, việc xây dựng tiết học Ngữ văn hạnh phúc đã tạo ra một môi trường tích cực, khích lệ sự sáng tạo và tăng cường động lực học tập cho học sinh. Thông qua việc tích hợp các yếu tố giáo dục về hạnh phúc, tiết học đã trở nên sinh động, gần gũi với thực tế cuộc sống của học sinh.

Trong hành trình xây dựng tiết học Ngữ văn hạnh phúc, chúng ta đã bước vào một hành trình không chỉ là giảng dạy kiến thức mà còn là hành trình truyền đạt những giá trị văn hóa và tinh thần sâu sắc. Tiết học không chỉ là nơi học sinh tiếp xúc với văn bản, mà còn là nơi họ chạm vào đời sống, cảm nhận những giá trị về tình cảm, đồng cảm và sự hiểu biết về con người.

Chúng ta đã thấy rằng, để xây dựng một tiết học Ngữ văn hạnh phúc, chúng ta cần nhìn nhận học sinh không chỉ là người học mà còn là con người có cảm xúc và ý thức về thế giới xung quanh. Bằng cách tạo ra một môi trường học tập tích cực, thú vị và gần gũi với đời sống, chúng ta đã mở ra cánh cửa cho sự sáng tạo và tư duy sâu sắc.

Trong quá trình này, việc kết hợp giáo dục hạnh phúc với môn Ngữ văn không chỉ là một nhiệm vụ giáo viên mà còn là sứ mệnh lớn của những người hình thành và phát triển tâm hồn con người. Bằng cách này, chúng ta đã chứng kiến những đứa trẻ không chỉ nắm vững kiến thức mà còn trở nên nhạy cảm, đầy lòng nhân ái và có khả năng đối mặt với những thách thức của cuộc sống.

Như vậy, xây dựng tiết học Ngữ văn hạnh phúc không chỉ là một quá trình giảng dạy, mà là một hành trình tìm kiếm ý nghĩa, với hy vọng mỗi giọt mồ hôi và tri thức truyền đạt sẽ là nguồn động viên không ngừng, đồng hành cùng học sinh trên con đường phát triển toàn diện và hạnh phúc trong tình yêu với văn chương và đời sống.

Tài liệu tham khảo

(1) C.Mác và Ph.Ăngghen (1995) *Toàn tập*, Nxb. Sự thật, T 4, tr.628.

(2) Dự thảo các Văn kiện trình Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng

(3) Hồ Chí Minh toàn tập (1995), Nxb. Chính trị Quốc gia, T4, tr. 8